

והוספת פעולה באותם העניינים עליהם מסר נפשו הקי' און האָט זיך געקאָכט אין זיי.

בברכה לבשו"ט בטוב הנראה והנגלה.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' ישעי' זושא ב"ר אברהם דוד ע"ה

ווילהעלם

שליח למדינת פנמה

מנהל וראש ישיבת מתיבתא אהלי תורה ל"ב שנה

והעמיד תלמידים הרבה

נפטר ד' שבט, ה'תשפ"ב

ת"נ צ"ב ה'

נדפס על ידי ולזכות בני משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ספרי' – אוצר החסידים – יובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יו"ד שבט, ה'תשל"ו

חלק ד – יוצא לאור לש"פ בא, וא"ו שבט, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

ג

בי"ה, ה' שבט תשי"ט
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה.

במענה למכתבו מכ"ז טבת, כן נתקבלה הידיעה ע"ד השתתפותו בקרן השנה, ויהי רצון שעייז יתוסף בכל ענינים שלו ושל בי"ב שיי במשך כל השנה הבאה הן בגשמיות והן ברוחניות, ובזה כמובן וגם פשוט בעניני בריאות ועבודת השי"ת דוקא במנוחת הנפש ובשמחה ובטוב לבב כמו שנצטוינו.

במ"ש אודות המשך השתתפותו בהקורס, הרי בכלל דעתי שענין שמתחילים בו והשקיעו בו מרץ וזמן, כדאי להביאו לגמר, ובפרט כ[ש]השקיעה בזמן ומרץ בעבר, הוא יותר מהעבודה הנדרשת בעתיד, וק"ל.

בשאלתו מה הי' לו להודיע בהנוגע לייט כסלו, — מובן שהתמיי על שאלה זו היא עוד גדולה יותר מאשר העדר הידיעה, שהרי יום זה הוא ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות, ז.א. שעומדים אז בהתעוררות, ובפרט כשנמצאים בהתועדות בתוככי כו"כ מישראל, שאם על כל בי עשרה שכינתא שריא, אפילו כשאין מדברים בד"ת, עאכו"כ וכו' ומדברים דברי תורה ודברי התעוררות איש אל רעהו וכו', ולאמיתתו של ענין הרי גם בהתועדות שונות במשך כל השנה הוא ע"ד האמור, שהרי מכל יום ויום דהתועדות לוקחים השפעה מיוחדת לאותו היום.

ובהתקרבו ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל שענינו להמשיך הוספה בהתקשרות לבעל ההילולא ע"י הליכה באורחותיו וכיו"ב, שהכלי להתקשרות והבחינה להוספה בזה היא הוספה בשמירת תקנותיו בכלל

ג

בקרן השנה: ראה תו"מ התועדות חכ"ד (תשי"ט ח"א) ע' 167 ואילך.
ועבודת השי"ת .. ובשמחה ובטוב לבב כמו שנצטוינו: תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב בסופן.

בהקורס: כנראה — למורים.

בכלל דעתי שענין שמתחילים בו .. כדאי להביאו לגמר: ראה ע"ז אג"ק ח"ז אגרת ו'תנב. ח"ט אגרת ז'קנו. ובכ"מ.

ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות: ראה "היום יום" בתחלתו ובסופו. ובכ"מ.
על כל בי עשרה שכינתא שריא: סנהדרין לט, א.

אפילו כשאין מדברים בד"ת: ראה תניא אגה"ק ס"ג (קלו, ב).
בהתקשרות .. הליכה באורחותיו: ראה שם סז"ך (קמו, א).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בא, וא"ו שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתועדות יו"ד שבט ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ ויחי, חלק שני לש"פ שמות, חלק שלישי לש"פ וארא).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב ראש חודש שבט, ה'תשפ"ג,

שנת הקהל,

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2023 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אזוי ווי מיר דערנענטערן זיך צום יום ההילולא, יו"ד שבת, פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, דער מייסד פון כפר חב"ד בארצנו הקדושה, האָף איך אַז דאָס וועט ברענגען אַ תוספת התעוררות אין דער אַרבעט פאַר זיינע מוסדות, וואָרום ס'איז ידוע וואָס דער בעל ההילולא האָט געזאָגט וועגן אביו, אַז רועי ישראל לא יפרדו מצאן מרעיתם (די טרייע פאַסטוכער, מנהיגי ישראל, פאַרלאָזן ניט זייערע שעפעלעך וועלכע זיי שפייזן). און אזוי איז עס בנוגע צום רועה פון אונזער דור, כ"ק מו"ח אדמו"ר צדיק יסוד עולם. און אין דעם טאָג פון הילולא, בשעת עס קלייבן זיך צוזאַמען די וועלכע האָבן אַ שייכות צו אים און זיינע מוסדות, און מען דערוועקט זיך און מען שטאַרקט זיך איינער דעם צווייטן, צו גיין אין זיינע וועגן און צו באַטייליקן אין זיינע ווערק און צו דערמעגלעכן אַז זיינע מוסדות זאָלן וואַקסן און בליען בכמות ובאיכות — פאַרשטייט זיך אַז דאָס איז דער גרעסטער נחת-רוח פאַר דעם בעל ההילולא, און דער גרעסטער זכות פאַר די משתתפים, געבענטשט צו ווערן מיט ברכה והצלחה פאַר זיך און זייערע בני בית שיחיו.

לויט אייער בקשה, וועל איך בעת רצון מזכיר זיין אייך און אייער פרוי און בני בית שיחיו אויפן ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכה.

[תרגום חפשי]

שמחתי לקבל ד"ש ממנו ע"י הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ בעל מרץ וכו' מוה"ר בן ציון שי'. בנוגע ל-1,600 הספרים [=סכום כסף], זה בסדר.

כיון שמתקרבים אנו ליום ההילולא — יו"ד שבת — של כ"ק מו"ח אדמו"ר, מייסדו של כפר חב"ד בארצנו הקדושה, תקותי שביא זה תוספת התעוררות בהעבודה לטובת מוסדותיו, שהרי ידוע מה שאמר בעל ההילולא בנוגע לאביו — כי רועי ישראל לא יפרדו מצאן מרעיתם (הרועים הנאמנים, מנהיגי ישראל, אינם עוזבים את צאן מרעיתם — אותם הם זנים). וכך הוא גם בנוגע לרועה של דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר צדיק יסוד עולם. וביום ההילולא, כשמתאספים יחד אלו שיש להם שייכות אליו ולמוסדותיו, ומתעוררים ומחזקים איש את רעהו לילך בדרכיו ולקחת חלק בעבודתו ולאפשר שמוסדותיו יצמחו ויפרחו בכמות ובאיכות — מובן מעצמו שזוהי הנחת-רוח הכי גדולה עבור בעל ההילולא, והזכות הכי גדולה לאלו המשתתפים — להתברך בברכה והצלחה עבורם ועבור בני ביתם שיחיו.

בהתאם לבקשתו, בעת רצון אזכיר אותו ואת זוגתו ובני ביתו שיחיו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכה.

דער בעל ההילולא האָט געזאָגט וועגן אביו . . רועי ישראל כו': ראה אג"ק שלו ח"א אגרת עב (ע' קמא — נעתק באג"ק ח"ג אגרת תקנח). וראה גם אג"ק ח"ד אגרת ה'נח. ובכ"מ.

כה. בהמשך להמוזכר לעיל אודות העולים לארץ הקודש — יש צורך להבהיר ולשלול את הקצה השני, שישנם רבנים ראשי-ישיבות ומנהיגים שעוזבים את צאן מרעיתם בחוץ לארץ ובורחים לארץ הקודש, וכמדובר כמ"פ¹⁸⁸ אודות גודל האחריות שבזה, ואינני רוצה להאריך בלשונות החמורים שנאמרו בענינים דומים לזה.

וגם בזה ראו דוגמא חי' מבעל ההילולא — שהיתה לו אפשרות לנסוע ממדינה ההיא הרבה שנים לפני הזמן שבו הי' המאסר והגאולה וכו', בידעו שזוהי סכנת נפשות בפועל עבורו, ובמילא גם עבור בני ביתו, ובמילא גם עבור תלמידיו ותלמידי תלמידיו, ואעפ"כ, עד שלא הכריחו אותו לנסוע משם (ע"י המאסר, ולאח"ז ע"י השגחה חמורה על הפעולות שלו, כך, שכבר הי' יכול לפעול מעבר לגבול יותר מאשר בהיותו שם), הנה במשך כל שבע השנים שלפנ"ז עמד מהרגע הראשון במצב של סכנת נפשות בפועל, עבורו ועבור בני ביתו והעוזרים שלו, ובלבד שלא לעזוב את צאן מרעיתו.

ובזה יש גם חיזוק לפס"ד ברור שאסור לרועה לעזוב את צאן מרעיתו במדבר, "ארץ לא זרועה"¹⁸⁹, אפילו אם יש רק ספק בדבר, ועאכ"כ במעמד ומצב שיש מקומות שבהם צריך למנוע נישואי תערובת, רח"ל, או עכ"פ שאר "חמורות שבחמורות" או אפילו "קלה שבקלות" — שאז יש חוב קדוש וחיוב גמור שאסור לעזוב את מקומו, כל זמן שלא בירר אותו "כסולת נקי", כלשון הגמרא¹⁹⁰ בנוגע לעזרא ש"לא עלה מבבל עד שעשאה כסולת נקי", ורק אז עלה לארץ ישראל.

— בנוגע לאנשים פשוטים, יש לכל אחד החשבון שלו, וצריך לשאול אצל ה"חכם שבעירו" אם צריך לעלות לארץ ישראל, ולספר לו מה יקרה בנוגע לסביבה שמשאיר ועוזב אותה, שכן, כשם שמצינו בהלכות צדקה שאפילו עני שבישראל מחוייב במצות צדקה¹⁹¹, שמזה מוכח שגם עני יש באפשרותו ליתן צדקה (ובאופן כזה ברא הקב"ה את העולם¹⁹²), הנה עד"ז גם בנוגע ל"עניות" בדעת¹⁹³, שכלל שיהודי יהי פשוט ועד לפשוט שבפשוטים, יכול גם הוא לקיים מצות צדקה ברוחניות, ולסייע בהפצת היהדות בסביבתו, משא"כ כשיהי' בריחוק

188) ראה גם מכתב ד' ניסן שנה זו (אג"ק 191) רמב"ם הל' מתנ"ע פ"ז ה"ה. חל"א ע' קעז), ובהנסמן שם. תו"מ ח"ע ע' טושו"ע יו"ד סרמ"ח.

124. וש"נ. 192) ראה גם תו"מ חע"ט ס"ע 8. וש"נ.

189) ירמ"י ב, ב. 193) ראה כתובות מח, סע"א. נדרים מא,

190) קידושין סט, רע"ב. וש"נ. רע"א.

מקום ועאכו"כ מעבר לים שאז לא תהי' לו האפשרות כו', ולכן צריך לשאול אצל ה"חכם שבעירו"; אבל בנוגע לחכם ומנהיג, רב וראש-ישיבה וכו' — אין מה לשאול.

והרי רואים בפועל בקהילות וחוגים שמנהיגיהם הרוחניים ברחו לארץ ישראל, מה קרה, רח"ל, עם צאן מרעיתם, וכאמור לעיל שאין כאן המקום להאריך בדבר המבהיל וכו' וכו'.

אמנם, ביחד עם זה, יש ענינים שדורשים שפלוני בן פלוני ועד לעדה קדושה שלימה יעלו לארץ ישראל (לצמיתות, או למשך זמן וכו'), שזהו ששולחים — "שלוחו של אדם כמותו"¹⁹⁴ — עדה קדושה לירושלים העתיקה ועדה קדושה לצפת עיה"ק, כדי לחזק שם את המצב הרוחני, שככל שהוא טוב, יש תמיד מקום להוספה, כיון שרוחניות קשורה עם הקב"ה שהוא אין-סוף [שלכן הציווי "מעלין בקודש"¹⁹⁵ הוא אפילו אצל צדיק גמור], וגם כדי לחזק שם את המצב הגשמי, וכידוע פתגם בעל ההילולא¹⁹⁶, שהגשמיות של יהודי נוסף היא אצלו רוחניות, ועאכו"כ כשמדובר אודות ארץ הקודש, שאוירה טהור ואפילו גושה (חומריותה) טהור¹⁹⁷, הרי בודאי נוגע החיזוק בגשמיות כפשוטו, בכל האופנים האפשריים.

כו. ובהמשך לזה, הנה בקשר למנהג לסיים מסכתא, מתאים לכל ענינים אלו סיום מסכתא כתובות (וגם ברמב"ם¹⁹⁸ בקשר לזה), שאף שכבר נערך פעם סיום על מסכתא זו¹⁹⁹, הי' זה בענינים אחרים, ואילו עתה ידובר אודות המדובר שם (במשנה, ובארוכה בגמרא²⁰⁰) בקשר לב' הענינים האמורים לעיל: החביבות של ארץ ישראל וגודל ענין העלי' לארץ ישראל, וביחד עם זה, החביבות וגודל ענין הפעולה בבבל (בחוץ לארץ), עד כדי כך ש"כל העולה מבבל לא"י (הנה אע"פ שהגמרא משתמשת בלשון "העולה", מ"מ הרי זה ענין בלתי רצוי, עד ש)עובר בעשה" (שאף שאין זה הסיום (השורות האחרונות) ממש, הרי זה קשור עם מ"ש קרוב לסיום²⁰¹ אודות ההנהגה (אפילו בזמן הגלות) ד"מנשק

194) ברכות לה, ב (במשנה). וש"נ.
 195) שם כח, א. וש"נ.
 196) ראה גם תו"מ חס"א ס"ע 41. וש"נ.
 197) ראה שבת טו, ב. גיטין ח, סע"א
 ואלך.
 198) הלי' מלכים פ"ה ה"ט ואלך.
 199) ראה שיחת י"א ניסן תשל"ג סכ"ב
 (תו"מ חע"ב ע' 31 ואלך). וש"נ.
 200) בבבלי (קי, ב), שהלכה בבבלי,
 אע"פ שבירושלמי הרי זה רק בקיצור, בנוגע
 לדיני כתובה, ואילו פרטי ענין החביבות
 דארץ ישראל הם במסכתא שביעית (פ"ד
 ה"ז).
 201) קיב, סע"א ואלך.

ובל"ס יזכה בשלשתן את הרבים באופן המתאים: ואסיים בחתימה מעין הפתיחה:

בברכת מזל טוב וכט"ס.

הפוי"ש כל החבורה תחי'

מ. שניאורסאהן

אם אין אצלם שיחת אחש"פ יודיעוני, ואשתדל לשלח העתקה:

ב

בי"ה, ח' שבט ה'תשי"ז
 ברקולין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
 מו"ה שלמה שי

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו באַקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ בעל מרץ וכו' מוה"ר בן ציון שי. בנוגע די זעכצנהונדערט ספרים איז אין אַרדנונג.

בשלשתן: ראה אג"ק שם אגרת תצט (ועד"ז — שם אגרת תק), ש"ע"ד הצחות י"ל שהנ"ל הם בג' קווין: קונטרס — תורה, מכ' ממחנ"י — ע"ד העלאה והתקשרות, והמכ' מועה"מ — גמ"ח עם עצמו וכב"ב שי", ומסיים: "ויה"ר שב"ב יקיים מה דמסיים במאמר המוסג"פ, שע"י הג' קווין תהי' פדית הנפש ותומ"י מעלה אני כו' יעלה אותנו הקב"ה להגאולה הכללית בביאת מ"צ".

שיחת אחש"פ: תש"ט — נדפסה בסה"ש תש"ט ע' 321 ואלך. וש"נ. — וראה, בהמשך לזה, אג"ק שם אגרת תקיז.

ב

בראש האגרת שבהעתק המזכירות נרשם בכתי"ק הוראה למזכירות — לצרף לאגרת זו לקווי"ד לייח (שיחת אחש"פ תרח"ץ — נדפס בלקו"ד ח"ד תרצד, א ואלך), שי"ל — כ"ד טבת, ה'תשי"ז (בקשר ליום ההילולא יו"ד שבט, שחל בשנה זו — ה'תשי"ז — בש"ק פ' בשלה, שבת שירה).

מו"ה שלמה: פערין, לונדון. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ד אגרת ה'רפב; חכ"ה אגרת ט'תלא, ובהנסמן בהערות שם.

מוה"ר בן ציון: שם-טוב, לונדון.

זעכצנהונדערט ספרים: הכוונה בזה, כנראה, לתרומת כסף בסכום הנ"ל (אולי — לטובת כפר חב"ד ומוסדותיו, כפי ששמע מתוכן האגרת). וראה גם אג"ק ח"ד אגרת ה'רפב (ט"ז אד"ש תשי"ז, בשולי האגרת — "ת"ר נכון ונתקבל ות"ח").

בשטומו"צ בכל הפרטים. ומצוה גוררת מצוה, שיבשר מהנשואין בבנין עדי עד ובדור ישרים יבורך. ולהעיר מלקו"ת ראה סד"ה כי תשמע — במעלת ישר.

מוסגי"פ הקונטרס לחג הגאולה, מכתב ממחנ"י ומכתב מועד המעמד.

שאלתו כמש"כ לעיל הוא לפענ"ד שם רפ"ה*, ובטח ישמע — דערהען — מש"כ ברפ"ה וישמיע להחור"כ ולכל המסובין. ואחתום בברכת מז"ט מז"ט לחתן וכלה שיעלה הזוג ליפה ויבנו בית נאמן בישראל בדור ישרים יבורך בגילוי בנין עדי עד. בברכת מזל טוב.

ומצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

בבנין עדי עד: נוסח ברכת אירוסין ונשואין.

ובדור ישרים יבורך: תהלים קיב, ב.

תמלק"ת ראה סד"ה כי תשמע: כג, ד ואילך; ושם בארוכה (עה"פ — ראה יג, יט — כי תשמע בקול הוי" אלקיך .. לעשות הישר בעיני הוי" אלקיך") ע"ד ההתחברות ויחוד דב' ה"דעות" (השגחות, עינים) דיהודא עילאה ("מלמעלה למטה, דכולא קמי" כלא כו" .. בשם הוי" כו") ויהודא תתאה ("ממטה למעלה, בחי' יש מאין כו" .. בשם אלקים כו") — שיהי' "ישר ממש, שגם ממטה למעלה מתגלה בחי' ביטול דכולא קמיה כלא חשיב .. וזהו לעשות הישר בעיני ה' אלקיך .. דהיינו לעשות ב' בחי' עינים בבחי' ישר, בהשואה א', למהוי אחד באחד ועין בעין יראו וגו' .. שיהיו שוים יחור"ע ויחור"ת .. שיהיה למטה כמו למעלה כו" (עיי"ש).

הקונטרס לחג הגאולה: יבייג תמוז ה'תש"ט (קונטרס סז). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ט ע' 181 ואילך.

מכתב ממחנ"י: בתאריך ג' תמוז תש"ט (בקשר לספר התמונות של אנ"ש ש"מתכוננים אנו אי"ה למסור לכ"ק אד"ש") — נדפס באג"ק ח"ג בנספח לאגרת תצט.

ומכתב מועד המעמד: בתאריך ג' תמוז תש"ט — נדפס ב"התקשרות" גליון א' ע' 11 ואילך.

(* ושם (ד"ה באתי לגני ה'תש"י רפ"ה — סה"מ תש"י ע' 117): "והנה כשם שיש הטי' למטה מן הדעת שהוא נק' בשם שטות דלקיפה, הנה כמו"כ ישנו הטי' למעלה מן הדעת, והוא שטות דקדושה. והענין הוא דהנה ארז"ל (תכובות יז ע"א) אמרו עליו על ר' יהודא בר' אילעאי שהי' נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה וכו' רב שמואל בר רב יצחק מרקד אלתל (שלוש בדין, זורק אחת ומקבל אחת, רש"י), א"ר זירא קא מכטיף לן סבא (שמזלזל בכבוד ת"ח ונוהג קלות ראש בעצמו, רש"י), כי נח נפשי' אפטיק עמודא דנורא בין ידי' לכולא עלמא וכו', א"ר זירא אהני ל"י שוטי' לטבא (שוט של הדס שהי' מרקד בו, רש"י) ואמרי ל"י שטותי' לטבא (שהי' מתנהג כשוטה, רש"י), ואמרי לה שיטתי' לטבא (שיטתו ומנהגו, רש"י), דשטות זו ה"ה למעלה מן הדעת, שהוא מדריגה גבוה ונפלאה במאד מאד, דאישי ואשה הרי זכו הרי שכינה שרוי' ביניהם, דאישי הוא אש י' ואשה הוא אש ה', וכאשר זכו אז ה"ה י"ה כו', (ובא בגילוי בנין עדי עד כו'), א"כ ה"ז מדריגה גבוה, לכן בשביל זה זכה לגילויים נעלים ביותר דאפטיק עמודא דנורא כו', שזהו בחינת גילוי אור בגילוי ממש כו". — וראה גם שיחת ש"פ תרומה, פ' זכור, ח' אדר, ה'ש"י"ת בתחלתה (תו"מ התוועדיות ח"א — ה'ש"י"ת — ע' 14).

כפי דעכו .. (ו)מיגנדר בעפרה, שנאמר²⁰² כי רצו עבדיך את אבני' ואת עפרה יחוננו").

הסיום — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס²⁰³ בלקו"ש ח"ח ע' 399 ואילך.

(ואח"כ אמר:) ובהמשך להאמור לעיל אודות אלו שעולים לארץ ישראל, עדה קדושה לירושלים העתיקה ועדה קדושה לצפת עיה"ק — הנה יה"ר שתהי' זו עלי' ברוחניות ובגשמיות גם יחד,

והעיקר — כפי שמקוה כל אחד מישראל — שיהי' זה באופן ד"ואהבת לרעך כמוך"¹⁹, שישפיעו בחיזוק המצב הרוחני שם ובחיזוק המצב הגשמי שם,

ועאכור"כ שלא זו בלבד שלא יחסר כאן ע"י עלייתם, אלא אדרבה, זה גופא יעודד ויחזק וידרוש אצל אלו שמחכים לביאת המשיח כאן, שהם יעשו כאן ארץ ישראל, ע"י "חכמה ויראת חטא" (בלשון המאירי²⁰⁴), ובשמחה וטוב לבב.

* * *

כז. דובר לעיל בארוכה אודות הדגשת בעל ההילולא בנוגע ל"המעשה הוא העיקר"³, או בלשון הרגיל בשיחות של בעל ההילולא: ה"בכך" מכל ענין²⁰⁵.

ולכן צ"ל "בכך" גם מלימוד התורה — "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"²⁰⁶, כמבואר בארוכה בקונטרס עץ החיים²⁰⁷, נוסף על המבואר בהקדמת השו"ע, ועוד יותר בהלכות תלמוד תורה לרבינו הזקן²⁰⁸ בנוגע לגודל הענין ד"אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא", שזהו ה"בכך" שבלימוד התורה.

ובפרט ע"פ המבואר בהמשך תרס"ו²⁰⁹, שכאשר הלימוד נוגע למעשה בפועל, אזי מזדעזע הלומד ("ער גיט זיך אַ טרייסל") מהאפשרות שיעשה ענין בפועל שלא כרצון הקב"ה, ולכן מכניס את עצמו ביתר שאת וביתר עוז בהבנת והשגת הסוגיא, בידעו, שאין זו שקלא-וטרואי

202	תהלים קב, טו.	205	ראה סה"מ ה'ש"ת ע' יא. וראה גם
203	בשילוב המשך הביאור בשיחת ש"פ	206	תו"מ חנ"ח ריש ע' 399. וש"נ.
	בשלה.	207	יומא כו, א.
204	ראה לקו"ש שבפנים בשוה"ג	208	סכ"ט.
48.	להערה	208	ראה שם רפ"ב.
		209	ע' שצ [תקטון] ואילך.

בלבד, שאם יטעה בה יש לו מחר ברירה להתחרט, אלא בינתיים עלול להעשות מעשה בפועל, ואין אחר מעשה כלום.

ונמצא, שמלבד זאת שבלימוד כזה ניתוסף אצלו גם פסק-דין להלכה במעשה בפועל, הנה גם הלימוד עצמו מקבל עמקות ורחבות אחרת, בידעו שזהו לימוד שנושא אחריות גם בנוגע לפועל; וגם כאשר הלומד אינו פוסק שאלות, כיון שאינו רב בפועל או דיין וכו', הנה הא גופא שיודע שצריך להסיק פסק-דין, הרי זה דבר נעלה.

כח. וזהו גם מה שדובר כמ"פ במשך השנה כמה פעמים²¹⁰ אודות הענין של "יורה יורה" ו"דין דין" — שאפילו אלו שיש להם כבר הענין ד"לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא" ב"יורה יורה", הנה אם יש רק אפשרות, כדאי שיהי' אצלם גם הלימוד ל"דין דין",

— ולהעיר, שאע"פ שלמקצוע של דיני ממונות בתורה יש כללים וגדרים משלו, שלכן "ממונא מאיסורא לא ילפינן"²¹¹, הרי על ידו ניתוסף הרחבה גם בהבנת הענינים דאיסורא —

ועד"ז אלו שעדיין לא למדו "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא" — שיהי' אצלם עכ"פ מקצוע בתורה שבו ילמדו המסקנא בנוגע לפס"ד, ואע"פ שלא יקחו על עצמם את האחריות בנוגע לפועל, הרי זה ענין חשוב שמוסיף הבנה והשגה בלימוד גופא, עוד לפני שבאים למסקנא בנוגע לפועל.

כט. ולהעיר, שבענין המעשה בפועל (ה"בכך") שבלימוד התורה יש כמה דרגות — כמו בכל עניני התורה ש"כללות ופרטות נאמרה"²¹², שיש פרט קטן ופרט גדול, ויש גם כלל וכלל גדול, ועד לכלל של כל הכללים:

בכל הלכה ישנה המסקנא בנוגע לסברא עצמה — אם היא סברא נכונה או שהיא סברא בלתי-נכונה.

וישנו "בכך" גדול יותר — כשמגיע למסקנת הענין בפסק השאלה, אע"פ שעדיין אין לו את האחריות בנוגע לפועל,

ויתירה מזה, כשפסק השאלה הוא באופן שמרגיש את האחריות בנוגע לפועל, כיון שע"פ מסקנתו יקבע (ע"י מישהו אחר או על ידו)

(210) ראה שיחת י"ט כסלו ס" (תו"מ) (211) כתובות מ, ב. וש"נ.
 (212) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
 חפ"ב ע' (...). וש"נ.

הוספה

א

ו תמוז תש"ט

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורנ"י שי

שלום וברכה!

אאשר קבלת מכתבו מכי סיון:

ובמה דסיים אפתח — להביע ברכותי לשידוך בתו תחי' שמבשר, שיהי

א

מצילום האגרת. נכתבה על נייר המכתבים של מחנה ישראל. מהורנ"י: מהו"ר ניסן נעמאנאָו. אגרות נוספות אליו — אג"ק חל"א אגרת יא'תתי, ובהנסמן בהערות שם.

לשידוך בתו: מרת רחל לאה עב"ג האברך שלום דובער פּעוּזנער. — ע"ד השתדכותם, יצויין, כותב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע באגרת מיום כ"ד אייר תש"ט "אל התלמיד הנעלה מר שלום דובער שי' פּיזנער" (תשורה — פּעוּזנער, תשע"ז — ע' 14): "במענה על כתבו מט"ז לחד"ז אודות השידוך עבורו עם מרת רחל לאה תחי' בת הרה"ח מוהר"ר ניסן שי' נעמינאָו, היא הצעה נכונה ויגמור בכי טוב בשעטומ"צ, וכדבר הסתדרות יכתוב איזה הצעות ואז אענה לו אי"ה דעתי בזה, והשי"ת יהי' בעזרו בגשמיות וברוחניות";

ג' ימים לאח"ז — כ"ז אייר תש"ט — כותב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע גם להנמען (ספר "ר' ניסן" — נעמאנאָו — ע' 549): "במענה על מכתבו מ"ח לחדש זה אודות הנכבדות שמציעים לבתו מרת רחל תחי' עם התלמיד מר שלום דובער שי' פּעוּזנער. היא הצעה נכונה והשי"ת יעזור ויצליח בנו"ר";

אלא שע"ד קביעות זמן חתונתם — כותב אליו כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע באגרת מיום כ"ה סיון תש"ט (שם ע' 551): "אודות זמן הגבלת החתונה של בתם תחי' צריכים לחכות כו", ובאגרת מיום כ"ה מ"ח תש"י (שם ע' 555; אג"ק שלו ח"י אגרת ג'תרטו): "זומן החתונה למז"ט להגביל לחדש אדר הבע"ז, וכידוע אשר חדש אדר כל ימי החדש שוים לברכה כו"; וכיון שע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע — נקבע זמן חתונתם לחדש אדר תש"י, והי' זה בתקופת האבלות לאחר ההסתלקות של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע — יו"ד שבט תש"י, שאל הנמען את רבינו איך יתנהגו, שעל כך ענה לו רבינו (אג"ק ח"ג אגרת תקסב — ה' אדר ה'תש"י):

במענה על שאלותיו הפרטיות:

לפענ"ד ישמח את החתן וכלה בניגוני חב"ד וכיו"ב. וכל המשמח כו' וזכה כו' ונזכה ב"ב לזמן דקול חתן וכלה משמח חתן עם הכלה.

ידוע שאצל הנשיאים ובפרט שמעתי שאצל אדמו"ר מהר"ש נ"ע הנה בעת אמירת המאמר הי' אומר מילות בודדות שהיו שייכות רק לפרטים מן השומעים וכאור"א הי' שומע רק השייך אליו. אלא שכ"ק אדנ"ע ביקש את אביו שהוא ישמע גם את כל המילות הנ"ל וניתן לו — כך שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר דצוקללה"ה נבג"מ ז"ע הכ"מ.

והנה גם במאמר שליום ההסתלקות ישנם כמה וכמה בעל שם'סקע ווערטער, ופתרון

וכמ"ש²³⁵ "ונתתי שלום בארץ" — ש"ארץ" סתם היא ארץ הקודש, וכן "ונתתי שלום" בכל העולם כולו.

ומתוך מנוחה שמחה וטוב לבב נסיים את הרגעים האחרונים של החושך כפול ומכופל של הגלות, ונלך לקבל פני משיח צדקנו.

* * *

לד. כאן המקום להזכיר גם אודות השיעורים שקבע בעל ההילולא — שגם זה ענין של מעשה בפועל, עכ"פ בנוגע לדיבור:

השיעור בחומש כפי שנחלק לשבעה חלקים, כנגד ימי השבוע: ביום ראשון — מהתחלת הפרשה עד שני, כאמור לעיל (סט"ז) מ"ויהי בשלח פרעה" עד "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"; ועד"ו ביום שני, יו"ד שבט — עד "הוי' ילחם לכם (ובמילא) ואתם תחרישון"²³⁶, "לא תתערון מידי", כיון ש"בעתיקא תליא מילתא" (כדאיתא בזהר²³⁷), וצריך רק שתהי' תנועת המסירת נפש, כהמשך הכתובים בשיעור של יום השלישי שהוכפל בו כי טוב.

וקשור גם עם העלי' לארץ הקודש — שהרי יוצאים מחוץ לארץ ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב, ובאים לארץ הקדושה ביום הרביעי, שעליו נאמר בהתחלת מסכתא כתובות: "בתולה נשאת ליום הרביעי", ראשי-תיבות "לבנה"²³⁸ — ש"ישראל מונין ללבנה"²³⁹, ו"עתידין להתחדש כמותה"²⁴⁰, בקרוב ממש, בכיאת משיח צדקנו.

* * *

ש"ה שער האותיות (קא, ב). הובא באוה"ת ויחי שסא, ב.
(239) סוכה כט, א.
(240) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(235) בחוקתי כו, ו.
(236) יד, יד.
(237) ח"ב מז, ב. מח, א.
(238) ס' מטעמים (ווארשא תרמ"ז) ערך ח"כ אות מג (בשם מפרשים). וראה גם

פסק הדין (שאינו דומה לפסק השאלה כשאינו נוגע לפועל, וכמו "אל יתהלל חוגר כמפתח"²¹³),

ועד לאחריות הכי גדולה — שלא זו בלבד שיפסוק הדין, אלא שהוא בעצמו יעשה את המעשה בפועל.

ל. ועד"ז ישנם כל הדרגות הנ"ל בנוגע להפצת היהדות (שהרי "המעשה הוא העיקר"): הפצת היהדות ביחס לעצמו, הפצת היהדות אצל בני ביתו, הפצת היהדות בקהילתו, ועד להפצת היהדות בכל קצוי תבל — שהרי אם בזמנים שעברו הי' קשה לכאורה להשפיע באופן ישר על יהודי שנמצא בקצה העולם, הנה דוקא בימינו אלו הקטינו את מציאות המקום (שבעבר, שהיתה תפיסת מקום גדולה לענין המקום, הי' מקום גדול הפסק גדול, ואילו עכשיו יכול להיות מקום גדול והפסק קטן), ועד שיש עצה להגיע ברגע כמימרא מקצה העולם עד קצהו.

והרי זה בדוגמת מ"ש במדרש²¹⁴ בנוגע לזהב, "לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא .. בשביל ביהמ"ק", אלא שבזכות ביהמ"ק ישנו גם בעולם,

ועד"ז גם בכל דבר נעלה, ובפרט הענינים שנתחדשו בזמן שעליו נאמר בזהר²¹⁵ בשייכות לפסוק²¹⁶ "בשנת שש מאות שנה לחיי נח גו' נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו", שאז יתרבה ענין החכמה הן בחכמה דקדושה והן בחכמות חיצוניות²¹⁷ — שהכוונה בזה בעיקר היא כדי שינצלו זאת לענינים דקדושה, ובזכות זה, וכדי שלא ליטול ענין הבחירה — ניתנה אפשרות שיוכלו לנצל זאת גם לעניני הרשות, או אפילו לענינים בלתי-רצויים.

לא. וזהו גם המענה לאלו שתואנה הם מבקשים, ובין כל הטענות ישנה גם הטענה²¹⁸: היתכן שמשמשים בנוגע לדבר עניני התעוררות או עניני תורה בענינים ש"לא ידעו אבותינו", כמו רדיו, טלוויזי, טלגרף, או מיקרופון וכיו"ב, דלכאורה, אם היו צריכים להפיץ תורה באופנים אלו, הי' הדבר צ"ל בימי התנאים והאמוראים ש"ראשונים כמלאכים"²¹⁹ וכו', וכיון שאצלם לא היו ענינים אלו, אין להשתמש בהם גם עכשיו.

(213) מלכים-א כ, יא.
(214) ב"ר פט"ז, ב. וש"נ.
(215) ח"א קיז, א.
(216) נח ז, יא.
(217) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 42 ואילך.
(218) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 380 ואילך.
(219) ראה שבת קיב, ב. וראה גם לקו"ש שם ע' 281 הערה 14. וש"נ.

אך, כאמור כמ"פ, שלפלא שהקושיא נתעוררה רק כשרוצים לעשות דבר טוב:

כבר עבר משך זמן שיודעים אודות המציאות של רדיו, ומשתמשים בזה לעניני הרשות, ואין פוצה פה ומצפץ;

מתי התעוררה השאלה ש"חדש אסור מן התורה"²²⁰, וכיון שבזמנו של החתם-סופר לא הי' מיקרופון, לכן גם עכשיו אין להשתמש במיקרופון — הרי זה נתחדש רק כשגילו שמשתמשים בזה לדברי התעוררות על לימוד התורה וקיום המצוות!

וכידוע הסיפור מהרה"צ ר' נחום מטשרנוביל (שכבר נדפס²²¹, ולכן אין צורך לחזור עליו, כי אם נקודת הדברים), שתוכנו, שבשעה שעומדים בספק בנוגע לענין שאחד אומר שמצוה לעשותו, והשני אומר שזהו דבר חדש ואין ללכת בדרכים חדשות, יש להתבונן ולבחון מתי התעוררה אצלו השאלה והקושיא כו'.

ובנדו"ד: כאשר התחילו להשתמש בענינים אלו סתם, והדבר הי' נוגע לו רק בפרנסה גשמית — לא היתה אצלו שאלה אם זה דבר חדש או לא; מתי התעוררה אצלו השאלה — כשזה נעשה ענין שיכולים לנצל להפצת דבר התעוררות ללימוד התורה וקיום מצוות!

ועד"ז יש גם הבחינה הב' — מהי תוצאות הדברים²²²: אם זה גורר ענין של מצוה, שיהודי הוסיף שיעור בלימוד התורה או בשמירת שבת וכיו"ב, הרי זה סימן שזהו ענין של מצוה שגוררת מצוה²²³ (שהרי אילו הי' עבירה — הי' זה גורר עבירה).

— כאשר הדבר ברור ע"פ שו"ע שזוהי עבירה, אין מקום לשקו"ט, שהרי מצוה הבאה בעבירה היא דבר האסור; אבל בענין שלא יודעים אם הוא דבר טוב או לא, אזי א' הבחינות בזה — מהי התוצאה שגורר הדבר: אם זה מביא לענין של מצוה, הרי זה מוציא מהספק, ומתברר שגם הוא דבר טוב.

לב. ויה"ר שגם כאן יהי' כפי שהי' עד"ז בזמנו של רבינו הזקן²²⁴,

שהרי אע"פ שאף אחד אינו יכול להידמות לרבינו הזקן,

— ועד שאפילו נכדו הצמח-צדק, שלמד ממנו תורה והי' ממלא

(220) ראה שו"ת חת"ס חאו"ח סוסכ"ח. (222) ראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ וראה גם תו"מ חע"ו ס"ע 281. וש"נ. ח"ד ע' סז (נעתק ב"היום יום" כג סיון). (221) סה"ש תש"ג ע' 67 ואילך. (222) אבות פ"ד מ"ב. (223) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 207. וש"נ. (224) ראה גם תו"מ ח"ד ע' 207. וש"נ.

מקומו, כותב אודותיו בתשובה²²⁵ ע"פ נגלה (לא מצד קבלה): "כשם שבין קדשי קדשים לחולי חולין (כלשון הירושלמי²²⁶) כך גבהו דרכיו מדרכינו" —

הרי לאחרי שרבינו הזקן סלל את הדרך, יכול לילך בה אפילו איש פשוט — אם הוא רק רוצה ללכת בדרך זו, וכאמור לעיל (ס"ז), "אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו",

ואז נעשה בזה גם ההמשך והסיום: "נצח סלה ועד" — שממשך בזה את הנצחיות של הקב"ה, נותן התורה ומצוה המצוות,

ועי"ז נמשכת גם נצחיות במעשיו, שרואה פירות ופירי-פירות בכלל, ופירות ופירי-פירות בנוגע לזרעו וזרע זרעו, שעוסקים בתורה ומצוותי" "עד עולם"²²⁷, שהרי "התורה מחזרת על אכסניא שלה"²²⁸, ובשמחה ובטוב לבב.

לג. ונסיים בהאמור לעיל בנוגע לעלי' לארץ הקודש — שתהי' בשעה טובה ומוצלחת,

ובאופן ד"טופח על מנת להטפוח"³⁹ — הן במקום שהולכים לשם, והן במקום שבאים משם — שמהם יראו וכן יעשו: אלו שנמצאים בחוץ לארץ — יעשו "ארץ ישראל" בכל מקום שכל אחד ואחת נמצאים, ע"י הפצת תורה ויראת שמים (ע"פ הוראת המאירי²²⁹), ועד"ז ועאכו"כ בארץ ישראל, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"²³⁰ — שיתוסף "עד בלי די"²³¹ ברוחניות הענינים, ובדרך ממילא יתוסף בגשמיות הענינים.

והברכה תהי' באופן שכל חלק שבארץ ישראל יהי' שיך בשלימותו לבנ"י, כיון שגם הארץ הגשמית אינה סובלת אינם-יהודים,

וכיון שהדבר נעשה ע"י התורה — הרי זה בדרכי נועם ובדרכי שלום, וכמסופר במדרשי חז"ל²³² שכאשר הגויים שמעו ש"ה' עוז לעמו יתן"²³³, "אין עוז אלא תורה"²³⁴, אזי "ה' יברך את עמו בשלום"²³³, שנעשה שלום גם בכל העולם כולו,

(225) יו"ד סק"ב (יז, ב). סס"ג, ח (נח, ד). (231) מלאכי ג, יו"ד. (226) גיטין ספ"ו. (232) זבחים קטז, א. יל"ש יתרו רסח. רפו. (227) ישע"י נט, כא. (228) ב"מ פה, א. (229) כנ"ל סכ"ו. (230) עקב יא, יב. (231) מלאכי ג, יו"ד. (232) זבחים קטז, א. יל"ש יתרו רסח. רפו. (233) תהלים כט, יא. (234) שהש"ר פ"א, ד. פ"ב, ג. ועוד.